

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2004/93
Karar Sayısı : 2008/73
Karar Günü : 6.3.2008
R.G. Tarih-Sayı :24.04.2008-26856

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Konya 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 13.10.1983 günlü, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 116. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...yetkili mahkemeye..." ibaresinin, Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 14. maddesi ile 47. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca uygulanan idari para cezasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, itiraz konusu ibarenin yer aldığı üçüncü fıkrayı da içeren 116. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/6/1988 - KHK - 330/8 md.; Aynen Kabul: 31/10/1990 - 3672/7 md.) Trafiği tehlikeye düşürecek, engel olacak şekilde veya yasaklanmış yerlerde park etmiş araçlara veya trafik kural ve yasaklarına aykırı davranışları belirlenmiş bulunan, karayolları ağırlık kontrol mahallerinde işaret, ışık, ses veya görevlilerin ikazına rağmen tartı sistemine girmeden seyrine devam eden ve sürücüsü tespit edilemeyen araçlara tescil plakalarına göre ceza veya suç tutanağı düzenlenir.

Para cezasının ödenmesi gerektiği hallerde trafik kaydında araç sahibi olarak görülen kişiye cezayı ödemesi için posta yoluyla tebligat yapılır, bu şekilde tebliğ edilemeyen tutanaklar ilgili tahsil dairesinin ilân asmaya mahsus yerinde liste halinde ilân edilir, ilân tarihini takip eden otuzuncu gün tebligat yapılmış sayılır ve bu cezalar 114 ve 115 inci maddelerde belirtilen şekilde takip ve tahsil olunur.

Bu şekilde uygulanan cezalar için araç sahipleri cezanın tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde "**yetkili mahkemeye**" itiraz edebilirler.

İtiraz ödemeyi ve ödeme ile ilgili süreyi durdurur.

İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fazıl SAĞLAM, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla 27.10.2004 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ibare, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 152. maddesi ve buna paralel olarak düzenlenen 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurur. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir dava bulunması gerekmektedir.

Anayasa'nın 158. maddesinin birinci fıkrasında Uyuşmazlık Mahkemesinin, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 28. maddesinde "*Uyuşmazlık Mahkemesi, vereceği bütün kararların sonuçlarını ilgili Başsavcı ve Başkanun sözcüsüne, görev uyuşmazlığının çözülmesi için kendisine başvuran yargı merciine, kararı beklemesi için yazı yazılmış bulunan yargı merciine veya mercilerine uyuşmazlığın çözülmesi için başvurmuş olan kişilere veya makamlara hemen tebliğ eder.*"

İlgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler." denilmiş, 29. maddesinde de Uyuşmazlık Mahkemesi bölümlerinin ve Genel Kurulun verdiği kararların kesin olduğu belirtilmiştir.

Olumsuz görev uyuşmazlığı nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru koşulları, 2247 sayılı Yasa'nın 14. ve 19. maddelerinde düzenlenmiştir. Yasanın 14. maddesine göre yapılacak başvurularda, adli, idari veya askeri yargı mercilerince verilen görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerektiği; 19. maddeye göre yapılacak başvurularda ise adli, idari veya askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı inceleyen mahkemenin, görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varması halinde, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuracağı belirtilmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin verdiği kararlar, niteliği itibariyle görüş bildiren değil, sorunu kesin olarak çözümleyen yargısal tasarruflardır. Bu nedenle, görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapılmış olsa da sorunun çözümüne ilişkin yüksek Mahkemenin verdiği karara uyması, yukarıda açıklanan nedenlerle ilgili mahkeme yönünden anayasal bir zorunluluktur.

Olayda Akşehir Sulh Ceza Mahkemesinin 8.3.2004 gün ve E. 2004/64 Müteferrik sayılı idari yargının görevli olduğuna ilişkin kararının kesinleştiği, başvuran Konya 1. İdare Mahkemesi, görevsiz olduğunu belirterek görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurduğu, yüksek Mahkemenin 1.7.2004 tarih E. 2004/60 K. 2004/52 sayılı kararıyla Akşehir Sulh Ceza Mahkemesinin anılan görevsizlik kararını kaldırdığı anlaşılmıştır.

Konya 1. İdare Mahkemesi ise Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargının görevli olduğu yolundaki kesin olarak verilen kararından sonra itiraz konusu kuralın iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

Oysa anılan Mahkemenin dosya üzerindeki yargısal tasarruf hakkı, Uyuşmazlık Mahkemesinin karar tarihi itibarıyla son bulunduğundan, Mahkemenin dosyayı görevli mahkemeye göndermesi dışında yetkisinin bulunmadığı açıktır.

Bu nedenle başvuran mahkemenin elinde Anayasanın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi anlamında görevine giren ve bakmakta olduğu bir dava bulunmadığından, itiraz başvurusunun başvuran Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ve Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

V- SONUÇ

13.10.1983 günlü, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 116. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "... yetkili mahkemeye..." ibaresine ilişkin başvurunun, Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, A. Necmi ÖZLER, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 6.3.2008 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Sacit ADALI

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

2918 sayılı Trafik Kanunu'nun 14 ve 47/1-C maddeleri uyarınca, araç plakasına göre ceza tutanağı düzenlenerek belirlenen para cezasına yapılan itirazı inceleyen Sulh Ceza Mahkemesi'nin idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle verdiği görevsizlik kararı üzerine açılan davaya bakan idare mahkemesi ise olayda adli yargının görevli olduğu görüşüyle dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir. Dosyayı inceleyen Uyuşmazlık Mahkemesi'nin adli yargının görevli olduğuna ilişkin kararı üzerine 2918 sayılı Yasa'nın 116. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "yetkili mahkemeye" ibaresinin, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

Bakılmakta olan davada İdare Mahkemesi'nin uyuşmazlığı kendi görüşüne uygun olarak çözümleyen Uyuşmazlık Mahkemesi kararı uyarınca görevsizlik kararı verecek olması, itiraz konusu kuralı uygulanacak kural olmaktan çıkarmaz. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararı, "yetkili mahkeme" sözcüklerinin hangi yargı yerini ifade ettiğine ilişkindir. Davaya bakan Mahkeme görevsizlik kararını itiraz konusu kurala dayanarak vereceğinden bu kuralın uygulanacak kural olmadığından söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle bakılmakta olan davada itiraz konusu kuralın uygulanma olanağı bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun yetkisizlikten reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." denilmiştir.

Somut olayda Konya İdare Mahkemesi, Akşehir Sulh Ceza Mahkemesinin 8.3.2004 tarihli görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen davada 14.4.2004 tarihli kararı ile görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmuş, anılan kararda açıkça 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca başvurduğunu belirtmiş ve Uyuşmazlık Mahkemesi karar verinceye kadar davanın görümünü ertelemiştir. Her ne kadar bu kararda "mahkememizin görevsizliğine" şeklinde bir ibare kullanılmış ise de, verilen karar bir görevsizlik kararı niteliğinde değildir. Mahkemenin elinde görmekte olduğu bir dava bulunmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu başvuruya ilişkin 1.7.2004 tarihli kararında da, başvurunun 19. maddede öngörülen şekilde yapılmış olduğu kabul edilerek inceleme bu çerçevede yapılmıştır. Başka bir anlatımla, Uyuşmazlık Mahkemesi, Akşehir Sulh Ceza Mahkemesi ile Konya İdare Mahkemesi arasında verilen görevsizlik kararlarının kesinleşmesi ile oluşmuş olumsuz bir görev uyuşmazlığını çözmemiştir. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin başvuruyu kabul ederek Akşehir Sulh Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararını kaldırmasından sonra davayı görmekte olan Konya İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararı vererek dava dosyasını görevli mahkemeye göndermesi gerekmektedir. Ancak mahkeme bu aşamada, yani görevsizlik kararı vermeden 22.9.2004 tarihinde davanın adli yargı yerinde görülmesinin Anayasaya aykırı olduğu savı ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

Herhangi bir mahkemenin, derdest bir davada görevsizlik kararı vermeden önce görev konusunda anayasaya aykırılık itirazında bulunabileceği hususunda kuşku yoktur. Görevsizlik kararı verilmeden önce 2247 sayılı Yasanın 19. maddesindeki yöntemin işletilmiş olmasının mahkemeyi yetkisiz kıldığı kabulü, anayasa yargısının işlevi ile bağdaşmadığından aksi yöndeki çoğunluk kararına katılmadım.

Üye

A. Necmi ÖZLER

AZLIK OYU

Başvuran idare mahkemesi, trafik ceza tutanağıyla ilgili idari para cezasına karşı Akşehir Sulh Ceza Mahkemesi'nce idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görev ret kararı verilmesine dayanarak 2247 sayılı Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca konuyu götürdüğü Uyuşmazlık Mahkemesi'nce adli yargı görevli görülerek Sulh Ceza Mahkemesi kararının kaldırılması üzerine, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 116. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "... yetkili mahkeme..." ibaresinin iptalini istemektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinin birinci fıkrasında "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı merci davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." kuralı yer almaktadır. Aynı Yasa'nın 30. maddesinde de Genel Kurulca verilecek ilke kararlarının bütün yargı mercilerini bağliyağı belirtilmiştir.

Değinilen 19. maddenin anlamı ve amacı, bir yargı yerinin görevden reddettiğı uyuşmazlığa bakan başka yargı yerinin görev konusunda duraksama duyduğunda davayı görev yönünden sonuçlandırmadan görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenmesini sağlaması ve bu süre içinde elindeki işin görümünü ertelemesidir. Görüldüğü gibi bu nedenle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin, somut olayda İdare Mahkemesi'nin davayı bitiren bir görevsizlik kararı o aşamada söz konusu olamaz. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin (1) nolu fıkrasının (a) bendine göre de görev ret kararları mahkemenin işten el çekmesini, yani uyuşmazlığı bitirmesi sonucunu doğuran ve karar sayısı ile tamamlanan kararlardır. Konya İdare Mahkemesi'nin ise konuyu Uyuşmazlık Mahkemesi'ne götürdüğü 14.04.2004 tarih ve Esas:2004/378 sayılı kararı, karar numarası almamış ve davanın görümünü ertelemiş bir ara kararı niteliğindedir.

Öte yandan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Akşehir Sulh Ceza Mahkemesi kararını kaldıran 1.7.2004 tarihli kararı Hukuk Bölümünce alınmış olup, çekişmeye konu 116. maddeye ilişkin olarak idari yargının görevsizliğini belirleyen bir karardır. Böylece adli yargının görevi konusunda İdare Mahkemesi'nin duraksaması kalmamıştır. Maddeyi uygulayacak ve görevsizlik kararına ulaşacaktır. İşte bu aşamada uygulayacağı maddeyi Anayasa yönünden irdeleyebilme düzlemine ulaşmış, vardığı sonuç maddenin Anayasa'ya aykırılığı kanısının ciddiliğı olmuştur. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Sulh Ceza Mahkemesi kararını kaldırmış olması, idari yargılama yönünden Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay'ın kanun yollarında geliştireceğı kararla bağli olan İdare Mahkemesi'nin görev konusunda anayasal irdeleme yapmasına engel değildir. Ayrıca adli yargıya ilişkin görev konusunu pekiştiren, ancak anayasal çözümleme yapması söz konusu olmayan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev konusundaki belirlemesinin anayasal denetime bir engel getirmeyeceğı de açıktır.

Bu durumda, Konya İdare Mahkemesi iptal istemine konu yaptığı kuralı uygulayacağından Anayasa Mahkemesi'ne başvurmada yetkili olduğu açıktır. Yetkisizlikten ret kararına bu nedenlerle karşıyım.

Üye

Şevket APALAK

KARŞIOY GEREKÇESİ

İtiraza konu kural, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 116. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...yetkili mahkemeye..." ibaresidir.

2918 sayılı Kanun'un 14. maddesi ve 47. maddesinin (c) bendi hükmü uyarınca uygulanan idari para cezasına karşı açılan davada Sulh Ceza Mahkemesi idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verdiği, İdare Mahkemesi'nin de görevli olmadığından bahisle dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderdiği ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce adli yargının görevli olduğuna karar verilmesi üzerine İdare Mahkemesi itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ile iptali için başvurmuştur.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesinde bir yargı yerinin görevden reddettiği uyuşmazlığa bakan başka yargı yerinin görev konusunda duraksama duyması halinde davayı görev yönünden sonuçlandırmadan görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenmesinin sağlanması ve bu süre içinde işin incelenmesini erteleyeceği belirtilmekte olup, buna göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran Mahkeme'nin görev konusunda henüz bir kararı bulunmamaktadır.

Bu durumda davaya bakan Mahkeme görev konusundaki kararını itiraz konusu kurala dayanarak vereceğinden, bu kuralın davada uygulanacak kural olduğu açıktır.

Açıklanan nedenle itiraz başvurusunu yetkisizlik nedeniyle reddeden çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ